

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

P/12/057
LKI-4101-06-03/2012

Kielce, dnia 11 lipca 2012 r.

**Pan
Marian Tuz
Dyrektor
Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 15
z Oddziałami Integracyjnymi w Kielcach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła w Gimnazjum nr 15 z Oddziałami Integracyjnymi w Kielcach (Gimnazjum lub Szkoła), wchodzącym w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 15 z Oddziałami Integracyjnymi w Kielcach (ZSO) kontrolę w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 28 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia działalność Gimnazjum w zakresie objętym kontrolą. Pozytywną ocenę uzasadnia m.in.:

- pełna realizacja zadań dydaktycznych i wychowawczych Szkoły, w tym: prowadzenie zgodnie z planami nauczania obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów i rodziców oraz zapewnienie możliwości uczestniczenia uczniów w zajęciach pozalekcyjnych,
- zatrudnienie pracowników pedagogicznych, posiadających wymagane kwalifikacje zgodne z prowadzonymi zajęciami oraz podejmowanie działań w zakresie doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli, m.in. dotyczących pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- prawidłowa realizacja zadań w zakresie nadzoru pedagogicznego,
- zapewnienie na terenie Szkoły profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej sprawowanej przez pielęgniarkę szkolną,
- prawidłowe planowanie i gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na działalność Szkoły,

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- przekroczeniu liczby uczniów w oddziale integracyjnym określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół²,

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

- nierzetelnym ujmowaniu danych w systemie informacji oświatowej,
- niewyeliminowaniu w sposób trwały zagrożeń spowodowanych złym stanem sanitarno-technicznym okien dla uczniów przebywających w Szkole,
- nierzetelnym przeprowadzeniu i udokumentowaniu kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki.
- niepodjęciu działań w celu ogrodzenia całego terenu szkoły, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie³

1. Wszyscy uczniowie niepełnosprawni (ogółem 15 uczniów), którzy w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 objęci byli kształceniem specjalnym, posiadali aktualne orzeczenia o potrzebie takiego kształcenia. We wszystkich tych orzeczeniach, jako korzystną formę kształcenia specjalnego, wskazano szkołę integracyjną lub oddział integracyjny.

Zgodnie z § 5 ust. 2 załącznika nr 3 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, *liczba uczniów w oddziale integracyjnym w szkole ogólnodostępnej powinna wynosić od 15 do 20, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych*. W roku szkolnym 2011/2012 w Gimnazjum funkcjonowały trzy oddziały integracyjne. W oddziale pierwszym (klasa Ib), po uzyskaniu zgody organu prowadzącego, uczyło się 15 uczniów, w tym dwóch z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, w oddziale drugim (kl. IIa) uczyło się 22 uczniów, w tym czterech niepełnosprawnych, w trzecim – 19, w tym trzech z ww. orzeczeniem. Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Zespołu, przekroczenie liczby uczniów w oddziale drugim spowodowane było m.in. złożeniem podań o przyjęcie dwóch uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego do drugiej klasy gimnazjum i brakiem zgody uczniów pełnosprawnych na przeniesienie do innej klasy.

2. Gimnazjum realizowało zalecenia zawarte w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego poprzez m.in. zagwarantowanie pomocy nauczyciela wspierającego, zajęć rewalidacyjnych w wymiarze 2 godzin (po 60 minut) tygodniowo, możliwości korzystania z dodatkowych zajęć pozalekcyjnych (w tym wyrównawczych), nauki w klasie integracyjnej.

Dla wszystkich uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych⁴ zostały opracowane indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne, uwzględniające zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Powołane przez dyrektora ZSO zespoły ds. udzielenia i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej sporządziły ww. programy po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Powyższe zespoły, zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁵, dokonywały oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniowi.

3. Zajęcia edukacyjne w oddziałach integracyjnych Gimnazjum były prowadzone zgodnie z obowiązującymi dla nich planami nauczania. Przebieg tych zajęć został prawidłowo udokumentowany w dziennikach lekcyjnych.

Szkoła udzielała i organizowała uczniom uczęszczającym do niej, ich rodzicom oraz nauczycielom pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Pomoc udzielana uczniom polegała na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu jego indywidualnych możliwości psychofizycznych. Dzieciom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego powyższa pomoc udzielana była poprzez m.in.: kształcenie specjalne, dostosowanie form i metod pracy do potrzeb ucznia, umieszczenie w oddziale integracyjnym i pomoc ze strony nauczyciela wspomagającego, stworzenie możliwości udziału w zajęciach wyrównawczych w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, udział w zajęciach rewalidacyjnych

³ Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 228, poz. 1490

⁵ Dz. U. Nr 228, poz. 1487

lub socjoterapeutycznych. Pomoc dla rodziców uczniów oraz nauczycieli polegała na wspieraniu ich w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów. Rodzice uczniów mieli możliwość korzystania z porad i konsultacji prowadzonych przez pedagoga szkolnego oraz specjalistów ze współpracującej ze Szkołą Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Szkoła stworzyła swoim uczniom (również niepełnosprawnym) możliwość uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych, w tym: zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, kołach zainteresowań oraz dodatkowych zajęciach przygotowujących do egzaminu gimnazjalnego.

4. Według stanu na dzień 1 września 2011 r. zajęcia lekcyjne prowadziło i wspierało łącznie 47 nauczycieli. Wszyscy nauczyciele Gimnazjum posiadali wykształcenie wyższe z przygotowaniem pedagogicznym niezbędne do nauczania danego przedmiotu. Oprócz ww. kadry nauczycielskiej, w Gimnazjum zatrudniono również nauczycieli specjalistów, którzy prowadzili zajęcia rewalidacyjne i socjoterapeutyczne, rozpoznawali potrzeby edukacyjne uczniów i ich możliwości psychofizyczne, współorganizowali zajęcia edukacyjne i pracę wychowawczą w formach integracyjnych, udzielali pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne w doborze metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi. Posiadane przez ww. kadrę pracowników pedagogicznych kwalifikacje, w tym wykształcenie i przygotowanie zawodowe, zapewniały prawidłowy przebieg procesu kształcenia uczniów niepełnosprawnych. Pozytywnie należy ocenić podejmowanie działań w zakresie doskonalenia i doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli, w tym również w zakresie kształcenia specjalnego. Nauczyciele Gimnazjum uczestniczyli w warsztatach szkoleniowych pn. „Uczeń z autyzmem w szkole – radzenie sobie z trudnymi sytuacjami”, „Zrozumieć dziecko z nadpobudliwością ruchową”, „Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w świetle nowych przepisów prawa oświatowego”, „Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych” oraz doskonalili się w ramach kursów kwalifikacyjnych z zakresu oligofrenopedagogiki, tyflopädagogiki i terapii pedagogicznej.

5. W okresie objętym kontrolą dyrektor opracował na każdy rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego, który następnie w terminie określonym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁶ przedstawił Radzie Pedagogicznej. Powyższe plany zawierały wszystkie elementy wymienione w § 21 ust. 2 ww. rozporządzenia, tj. cele, przedmiot ewaluacji wewnętrznej oraz jej harmonogram; tematykę i terminy przeprowadzania kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek; tematykę szkoleń i narad dla nauczycieli.

Dyrektor Zespołu, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, realizował wszystkie zadania, o których mowa w § 20 ust. 1 ww. rozporządzenia, w tym: przeprowadzał ewaluację wewnętrzną, organizował dla nauczycieli narady i szkolenia.

6. W badanym okresie, Rada Pedagogiczna Gimnazjum wykorzystywała swoje ustawowe kompetencje, określone w art. 41 ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, podejmując uchwały m.in. w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów, zatwierdzając plan pracy szkoły, opiniując organizację pracy i projekty planu finansowego szkoły oraz propozycje dyrektora Zespołu w sprawach przydziału nauczycielom stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatkowo płatnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

7. Plan wydatków Gimnazjum na 2012 r. wynosił 1.261,7 tys. zł i był wyższy o 11,7 tys. zł, tj. o 0,9 % od wydatków wykonanych w 2010 r. W planie na 2012 r. w stosunku do wykonania w 2010 r. nastąpił wzrost wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń – o 77,0 zł, tj. o 8,3 %. Zmniejszyły się natomiast wydatki bieżące o 56,9 zł, tj. o 12,4 %. W pozostałych pozycjach wydatków plan na 2012 r. był na poziomie wykonania w 2010 r. Przekazane do realizacji przez Miasto Kielce w latach 2009 -2012 plany finansowe dla Gimnazjum w pozycjach dotyczących wydatków bieżących, wydatków na zakup materiałów i wyposażenia oraz wydatków na zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek w odniesieniu do Gimnazjum były znacznie niższe od kwot postulowanych przez Zespół. W latach 2010-2012 w propozycjach do projektu budżetu Miasta Kielce Zespół zgłaszał zapotrzebowanie na środki finansowe na wydatki inwestycyjne dotyczące modernizacji pawilonu C, w którym mieści się Gimnazjum, w tym na wydatki związane z wymianą okien i termomodernizacją

⁶ Dz. U. Nr 168, poz. 1324

dachu. Proponowane wydatki inwestycyjne nie zostały uwzględnione w budżecie Miasta Kielce, mimo że do przeprowadzenia powyższych prac remontowych zobowiązały dyrekcję Szkoły kontrole przeprowadzone przez Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Powiatowego Inspektora nadzoru Budowlanego w Kielcach. Z analizy rocznych sprawozdań RB-28 z wykonania planu wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego wynika, że w latach 2010-2011 wydatki w dziale 801 „Oświata i wychowanie” rozdziale 80110 „Gimnazja” były realizowane zgodnie z planem finansowym. Nie stwierdzono przekroczeń wydatków w żadnym z paragrafów klasyfikacji budżetowej.

Średniomiesięczne koszty utrzymania ucznia Gimnazjum, kształtowały się w granicach 809,50 zł w 2010 r., 891,95 zł w 2011 r. i 884,72 zł w 2012 r. (za I kwartał).

W wygenerowanym z systemu informacji oświatowej na dzień 30 września 2011 r. zestawieniu, w tabeli NP2 „Uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (o orzeczonej jednej niepełnosprawności)” nie wykazano, że uczeń z upośledzeniem umysłowym o stopniu lekkim ma przydzielone nauczanie indywidualne. W zestawieniu na dzień 31 marca 2012 r., w tabeli NP2a „Uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu niedostosowania społecznego”, ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym pomyłkowo ujęto jako niedostosowanego społecznie (fakt ten nie wpływał na zmianę kategorii niepełnosprawności, a tym samym nie rzutował na wielkość subwencji oświatowej).

8. Do realizacji zadań statutowych, zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁷, szkoła zapewniała uczniom możliwość korzystania z pomieszczeń do nauki z niezbędnym wyposażeniem, biblioteki, świetlicy, gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, zespołu urządzeń sportowych oraz pomieszczeń administracyjno-gospodarczych.

Dyrekcja Zespołu udostępniła znajdujący się na terenie szkoły gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w którym pielęgniarka szkolna sprawowała profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczęszczającymi do niej dziećmi. Uczniowie Gimnazjum korzystali również z wynajętego w budynku szkoły gabinetu stomatologicznego, w którym w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia lekarz stomatolog świadczył profilaktyczną opiekę zdrowotną dla dzieci poniżej 18 roku życia.

Decyzją z dnia 19 stycznia 2011 r., wydaną na podstawie ustaleń kontrolnych zawartych w protokole kontroli sanitarnej z dnia 26 listopada 2010 r., Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zarządził by zapewnić do dnia 30 grudnia 2011 r. właściwy stan sanitarno-techniczny stolarki okiennej w pawilonie A, C, D, siłowni nr 9, we wszystkich szatniach bloku wf, na klatce schodowej prowadzącej na balkon w bloku sportowym. Dyrektor Zespołu wymienił okna w salach gimnastycznych (dużej i małej). Pozostałych zaleceń w tym zakresie, ze względu na brak środków finansowych, nie zrealizował. Dyrektor zarówno po kontroli ww. Inspektora jak i Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Kielcach występował do Miasta Kielce o środki na wymianę okien. Otrzymał tylko 110 tys. zł, z których sfinansował wymianę okien na ww. salach gimnastycznych. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny w budynku Gimnazjum (pawilon C) potwierdzają zły stan techniczny okien, stwierdzony w decyzjach wydanych przez ww. organy (okna są zniszczone i nieszczelne). Pomimo złego stanu technicznego okien, Komisja dokonująca przeglądu budynku Zespołu, w skład której wchodził dyrektor Zespołu, nie stwierdziła żadnych nieprawidłowości w tym zakresie. W protokołach z 31 sierpnia 2010 r. i 31 sierpnia 2011 r. nie znaleziono stwierdzeń, mówiących o złym stanie sanitarno-technicznym okien. Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że Komisja nie napisała o złym stanie stolarki okiennej, gdyż okna zostały uszczelnione i zabezpieczone przed samoczynnym otwieraniem, i nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla przebywających w szkole uczniów. Odmiennego zdania był Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, który stwierdził, że *zły stan techniczny stolarki okiennej, może stwarzać zagrożenie dla przebywających w placówce i przyczyniać się do obniżenia temperatury w pomieszczeniach szkoły w okresie grzewczym*. Z kolei Główny Inspektor Sanitarny uznał, iż stan sanitarno-techniczny okien wymaga podjęcia natychmiastowych działań z uwagi na bezpieczeństwo uczniów.

Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁸, *dyrektor zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole lub placówce, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez szkołę lub placówkę poza obiektami należącymi do tych jednostek*.

⁷ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

Teren szkoły nie został w całości ogrodzony. Ogrodzenia brakowało przy pawilonie administracyjnym, mieszczącym się przy budynku Gimnazjum, na długości ok. 100 m.

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, *teren szkoły i placówki ogradza się*. Oznacza to, że teren szkoły musi być ogrodzony, by zapewnić uczniom bezpieczne przebywanie w obrębie placówki. Ogrodzenie powinno chronić przed wejściem na teren szkoły osób niepożądanych, mogących stwarzać zagrożenie dla uczniów oraz powodujących dewastację urządzeń znajdujących się na terenie rekreacyjno-sportowym. Jednocześnie ogrodzenie działki szkolnej ogranicza zanieczyszczenie terenu przez zwierzęta.

Dyrektor ZSO – jak sam przyznał – nie podejmował działań by dobudowywać ogrodzenie, ponieważ przerwa w ogrodzeniu nie stwarza zagrożenia dla uczniów. Wejście do budynku Gimnazjum jest otwierane pod kontrolą tylko na przerwach, kiedy uczniowie rozpoczynają lub kończą zajęcia lekcyjne, a ponadto wszystkie wejścia do Zespołu są dozorowane.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) podjęcie działań mających na celu doprowadzenie liczby uczniów w oddziale integracyjnym do zgodności z zapisami w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
- 2) rzetelne ujmowanie danych w systemie informacji oświatowej,
- 3) wyeliminowanie w sposób trwały zagrożeń, wywołanych złym stanem sanitarno-technicznym okien,
- 4) rzetelne przeprowadzanie i dokumentowanie kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki.
- 5) podjęcie działań w celu ogrodzenia całego terenu szkoły, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.